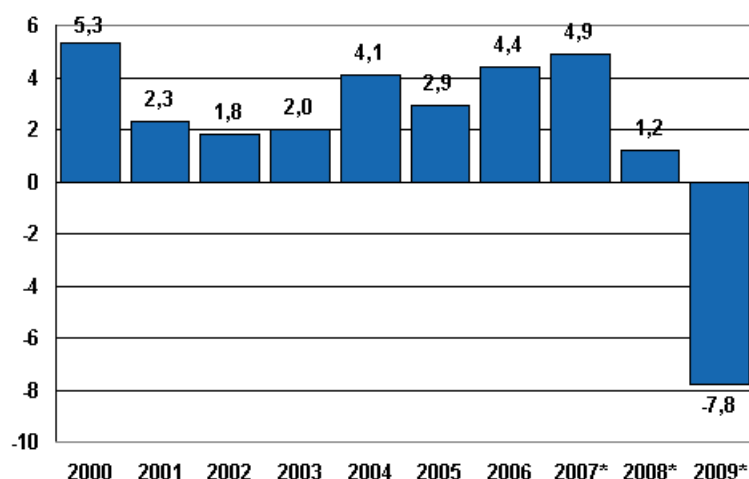

Kansantalouden tilinpito 2009

Bruttokansantuote supistui 7,8 prosenttia viime vuonna

Bruttokansantuotteen volyymi supistui 7,8 prosenttia vuonna 2009 Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan. Tuotannon romahdus yksittäisenä vuonna oli suurin vuosien 1917 ja 1918 jälkeen. Bruttokansantuote oli viime vuonna 171 miljardia euroa.

Bruttokansantuotteen volyymin vuosimuutos, prosenttia

Eniten kysyntää vähensi viennin volyymin supistuminen 24 prosenttia. Investoinnit vähenivät yli 13 prosenttia ja yksityinen kulutus 2,1 prosenttia. Julkinen kulutus kasvoi 0,7 prosenttia. Tuonti väheni 22 prosenttia ja myös varastot supistuivat.

Yritysten toimintaylijäämä eli liikevoitto pienentyi laman takia peräti 39 prosenttia. Välittömiä veroja yritykset maksoivat 44 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna ja osinkoja arviolta 34 prosenttia vähemmän. Koska yritykset vähensivät myös investointejaan ja varastojaan, niiden rahoitusasema jäi ylijäämäiseksi 4,8 miljardia euroa. Julkisyhteisöjen rahoitusasema kääntyi sen sijaan alijäämäiseksi, alijäämä oli viime vuonna 4,1 miljardia euroa.

Kotitalouksien reaalitulot kasvoivat keskimäärin yhden prosentin. Palkkatulot vähenivät yhden prosentin, vaikka ansiotaso kohosi, koska työttömyys kasvoi. Sosiaalietuudet kasvoivat 6,6 prosenttia, mutta kotitalouksien omaisuus- ja yrittäjätulot alenivat 3,4 prosenttia. Tulojen kasvusta huolimatta kotitaloudet vähensivät kulutustaan, joten säästämisaste kääntyi positiiviseksi ja oli 2,5 prosenttia. Kotitalouksien rahoituslijäämä oli 1,4 miljardia euroa.

Sisällys

Bruttokansantuote laski ennätyselliset 7,8 prosenttia vuonna 2009.....	3
Tuotanto.....	3
Tuonti, vienti, kulutus ja investoinnit.....	3
Työllisyys.....	4
Hinnat.....	4
Kansantulo supistui reaalisesti 9 prosenttia.....	5
Yritysten voitot vähenivät tuntuvasti.....	5
Julkisyhteisöjen alijäämä 2,2 prosenttia bruttokansantuotteesta.....	5
Kotitalouksien reaalitulot kasvoivat yhden prosentin.....	6
Seuraavat tarkistukset kesä- ja heinäkuussa 2010.....	6
Liitetaulukot	
Bruttokansantuote (BKT) markkinahintaan 1975-2009*.....	7
Laatuseloste: Kansantalouden tilinpito.....	8

Bruttokansantuote laski ennätyselliset 7,8 prosenttia vuonna 2009

Bruttokansantuote laski 7,8 prosenttia vuonna 2009. Tämä on suurin vuositason pudotus nykyisissä vuodesta 1975 alkavissa aikasarjoissa. 1990-luvun lamassa suurin bruttokansantuotteen supistuminen osui vuodelle 1991, jolloin volyyymi pieneni 6,0 prosenttia. Historiallisista aikasarjoistakin vastaavanlaista bruttokansantuotteen romahdusta etsittäessä on palattava aina vuoteen 1918 asti.

Bruttokansantuotteen volyyymi pysyi loka-joulukuussa edellisen neljänneksen tasolla. Vuoden 2008 neljanteen neljännekseen verrattuna bruttokansantuote laski 5,1 prosenttia. Kolmannen neljänneksen bruttokansantuotteen muutos pysyi +0,3 prosentissa edellisestä neljänneksestä, mutta tarkentui -8,9 prosenttiin vuoden takaisesta (oli -9,1 %).

Tuotanto supistui voimakkaimmin vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ja laski vielä vuoden toisellakin neljänneksellä. Vuoden loppupuoliskolla bruttokansantuotteen lasku pysähtyi, mutta tuotanto ei juurikaan kasvanut alkuvuoteen verrattuna.

Vuoden neljännellä neljänneksellä bruttokansantuote kasvoi Eurostatin kokoaman ennakon mukaan EU-alueella 0,1 prosenttia edellisestä neljänneksestä, mutta supistui 2,3 prosenttia vuoden takaisesta.

Tuotanto

Alkutuotannon arvonlisäyksen volyyymi kasvoi loka-joulukuussa 11 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Koko vuonna 2009 alkutuotanto kuitenkin laski 5,5 prosenttia. Maataloudessa arvonlisäys laski 4 prosenttia. Metsätalouden arvonlisäys laski viime vuonna 9,2 prosenttia hakkuiden vähentymisen myötä. Metsien nettokasvua ei ole otettu huomioon neljännesvuositilinpäivätyksessä.

Jalostustoimialojen eli teollisuuden ja rakentamisen arvonlisäyksen volyyymi laski 1,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Teollisuuden arvonlisäys kasvoi 1,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Teollisuustuotannon hienoinen kasvu neljännellä neljänneksellä kertyi piristymisen merkkejä osoittavasta metalliteollisuudesta (ml. elektroniikkateollisuus), jonka tuotanto lisääntyi 3,8 prosenttia. Puu- ja paperiteollisuuden arvonlisäys pieneni 0,1 prosenttia ja muun tehdasteollisuuden 1,2 prosenttia. Rakentamisessa arvonlisäyksen volyyymi laski loka-joulukuussa 1,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Koko vuonna 2009 jalostustoimialojen volyyymi supistui 18,5 prosenttia. Teollisuuden arvonlisäys laski 20 prosenttia. Metalliteollisuudelle vuosi 2009 oli ennätysellisen heikko ja tuotanto laski 26,9 prosenttia. Puu- ja paperiteollisuudessa meni lähes yhtä huonosti arvonlisäyksen pudotessa 20,7 prosenttia. Muun tehdasteollisuuden tuotanto laski 11,2 prosenttia. Rakentamisen arvonlisäys laski 13,2 prosenttia edellisestä vuodesta.

Palvelutoimialojen arvonlisäyksen volyyymi laski loka-joulukuussa 0,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kauppa kasvoi 0,6 prosenttia, kuten myös kuljetus-, varastointi ja tietoliikennepalvelutkin. Kiinteistö- ja liike-elämän palvelut sen sijaan supistuivat 1,4 prosenttia.

Koko vuonna 2009 palvelutoimialojen arvonlisäyksen volyyymi laski 3,7 prosenttia. Kaupan arvonlisäys putosi 11,2 prosenttia; moottoriajoneuvojen kauppa supistui eniten, vähittäiskauppa vähiten. Kuljetus-, varastointi ja tietoliikennepalvelut supistuivat 6,8 prosenttia. Kiinteistö- ja liike-elämän palvelut laskivat 3,3 prosenttia. Muihin toimialoihin sisältyvän rahoitus- ja vakuutustoiminnan arvonlisäys kasvoi heikosta suhdannetilanteesta huolimatta viime vuonna.

Tuonti, vienti, kulutus ja investoinnit

Kaikki kansantalouden kysyntäkomponentit kasvoivat hieman neljännellä neljänneksellä edelliseen neljännekseen verrattuna. Koko vuonna 2009 vienti, kulutus ja investoinnit kuitenkin laskivat selvästi.

Viennin volyyymi kasvoi loka-joulukuussa 7,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä, mutta supistui 13,8 prosenttia vuoden takaisesta. Tavaroiden vienti kasvoi 5,9 prosenttia ja palveluiden vienti 13,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Vientiä kasvatti lokakuulle osunut miljardin euron arvoinen alustoimitus, jonka vaikutus näkyi myös varastojen pienenemisenä.

Tuonnin volyyymi kasvoi 0,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä, mutta supistui 16,5 prosenttia vuoden takaisesta. Tavaroiden tuonti laski 3,5 prosenttia, mutta palvelujen tuonti kasvoi 3,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kolmannen neljänneksen tuonnin muutos (tavarat ja palvelut yhteensä) tarkentui +3,6 prosenttiin edellisestä neljänneksestä ja -23,6 prosenttiin vuoden takaisesta, kun joulukuun tiedoissa vastaavat muutokset olivat +3,3 % ja -24,5 %. Viennin volyymin muutos kolmannella neljänneksellä tarkentui +1,2 prosenttiin edellisestä neljänneksestä ja -26,1 prosenttiin vuoden takaisesta, kun joulukuun tiedoissa vastaavat muutokset olivat +0,6 % ja -26,6 %. Tuonnin ja viennin tiedot saattavat tarkentua huomattavasti.

Koko vuonna 2009 viennin volyyymi laski ennätyselliset 24,3 prosenttia. Tavaroiden vienti supistui 25,7 prosenttia ja palveluiden vienti 19,8 prosenttia. Viennin romahtaminen olikin tärkein yksittäinen syy bruttokansantuotteen suurelle pudotukselle. Aikaisemmin vienti on vuositasolla laskenut enimmillään 7,2 %, mikä tapahtui vuonna 1991.

Tuonnin volyyymi laski koko viime vuonna 22,3 prosenttia, mikä on myös uusi ennätys nykyisissä aikasarjoissa. Tavaroiden tuonti supistui 23 prosenttia ja palveluiden tuonti 20,1 prosenttia. Toiseksi suurin tuonnin supistuminen osuu myös vuodelle 1991, jolloin tuonti putosi 13,3 %.

Yksityisen kulutuksen volyyymi kasvoi neljännellä neljänneksellä 0,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Julkisten kulutusmenojen volyyymi kasvoi 0,1 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Koko vuonna 2009 yksityinen kulutus väheni 2,1 prosenttia. Kotitalouksien kulutusmenot laskivat eniten ensimmäisellä neljänneksellä, mutta alkoivat vuoden loppupuoliskolla jo hieman kasvaa. Kestävien kulutustavaroiden kulutuksen volyyymi laski vuoden aikana 12 prosenttia, puolikestävien tavaroiden 4,1 prosenttia, lyhytikäisten tavaroiden 2,2 prosenttia ja palveluiden 0,8 prosenttia. Julkisten kulutusmenojen volyyymi kasvoi 0,7 prosenttia.

Investointien volyyymi kasvoi neljännellä neljänneksellä 2,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Rakennusinvestoinnit supistuivat 2,3 prosenttia. Asuinrakennusinvestoinnit lisääntyivät 0,6 prosenttia, mutta toimitilarakentamisen investoinnit laskivat 4 prosenttia samoin kuin maa- ja vesirakennusinvestoinnitkin. Kone-, laite- ja kuljetusvälineinvestointien volyyymi kasvoi 9 prosenttia.

Koko vuonna 2009 investoinnit vähenivät 13,4 prosenttia. Asuinrakennusinvestoinnit vähenivät 12,4 prosenttia ja toimitilarakentaminen peräti 21 prosenttia. Maa- ja vesirakennusinvestointien volyyymi supistui 11,5 prosenttia. Kone-, laite- ja kuljetusvälineinvestoinnit laskivat 14,3 prosenttia ja varsinkin kuljetusvälineinvestointeja vähennettiin niin että niiden volyyymi pieneni 34,6 prosenttia. Muut investoinnit, jotka muodostuvat pääasiassa ohjelmistoinvestoinneista, kasvoivat 10,5 prosenttia.

Varastot ovat pienentyneet poikkeuksellisen paljon viime vuoden aikana. Neljännellä neljänneksellä varastot pienenevät käyvin hinnoin 2,5 miljardia euroa, mistä noin miljardi johtui lokakuun risteilyalustoimituksesta. Koko vuonna 2009 varastot pienenevät yli 4 miljardia euroa käyvin hinnoin.

Työllisyys

Työllisyys heikkeni edelleen vuoden neljännellä neljänneksellä työllisten määrän vähentyessä 0,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kansantaloudessa tehtyjen työtuntien määrä väheni 0,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Koko vuonna 2009 työllisten määrä väheni 3 prosenttia ja työtuntien määrä 5,9 prosenttia. Työllisten määrän hitaampi laskuvauhti viittaa siihen, että yritykset ovat pyrkineet lomautuksilla pienentämään irtisanomisten määrää.

Työttömyysaste oli loka-joulukuussa Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 8,3 prosenttia. Edellisen vuoden vastaavana aikana työttömyysaste oli 6,0 prosenttia.

Hinnat

Koko kansantalouden hintatason arvioidaan kohonneen viime vuonna 0,6 prosenttia mitattuna bruttokansantuotteen hintaindeksillä.

Kuluttajahintaindeksin muutos oli viime vuonna 0,0 prosenttia, mutta kotitalouksien kulutusmenojen hintaindeksi kansantalouden tilinpidossa kasvoi 1,0 prosenttia. Kansantalouden tilinpidossa asumispalveluiden hintaa mitataan

vuokrien muutoksella, kun kuluttajahintaindeksissä otetaan huomioon myös omistusasumisen menot. Myös vakuutus- ja rahoituspalveluiden hintakehitystä mitataan kansantalouden tilinpidossa eri tavalla kuin kuluttajahintaindeksissä.

Vaihtosuhte parani, koska tuontihinnat laskivat 7,3 prosenttia ja vientihinnat 5,7 prosenttia.

Kansantulo supistui reaalisesti 9 prosenttia

Nettokansantulo aleni viime vuonna nimellisesti ja reaalisesti 9 prosenttia ja oli henkeä kohti 26 600 euroa. Suomen bruttokansantulo oli viime vuonna 171 miljardia euroa, vain hieman vähemmän kuin bruttokansantuote.

Kotitalouksien palkkatulot alenivat yhden prosentin ja työnantajien sosiaalivakuutusmaksut kolme prosenttia. Yhteensä palkansaajakorvaukset vähenivät puolitoista prosenttia ja niiden osuus kansantulosta nousi 63,6 prosenttiin. Edellisenä vuonna osuus oli 58,7 prosenttia. Omaisuus- ja yrittäjätulot vähenivät 27 prosenttia ja niiden osuus kansantulosta oli 22,1 prosenttia. Edellisenä vuonna osuus oli 27,5 prosenttia.

Yritysten voitot vähenivät tuntuvasti

Yritysten toimintaylijäämä eli liikevoitto supistui nimellisesti peräti 39 prosenttia edellisestä vuodesta. Yritysten yrittäjätulo väheni 44 prosenttia. Yrittäjätulo ottaa huomioon myös omaisuustulot ja maksetut korot ja se vastaa karkeasti voittoa ennen verojen ja osinkojen maksua. Yritysten yrittäjätulo on ollut viimeksi pienempi vuonna 1997.

Välittömiä veroja yritykset maksoivat viime vuonna 44 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna ja osinkoja 34 prosenttia vähemmän.

Yritysten kiinteät investoinnit kotimaahan vähenivät viime vuonna nimellisesti 21 prosenttia erityisesti rakennusinvestointien vähentämisen takia. Yritykset myös pienensivät varastojaan tuntuvasti. Investointien ja varastojen pienentämisen takia yritysten nettoluotonanto eli rahoitusasema oli 4,8 miljardia euroa ylijäämäinen, kun rahoitusasema edellisenä vuonna oli suunnilleen tasapainossa.

Rahoituslaitosten palkkiotuotot ja korkokate (välilliset rahoituspalvelut) kasvoivat, mutta yrittäjätulo väheni. Luotto- ja talletuskanta kasvoivat edelleen hieman ja vuoden keskimääräinen korkotasoa oli alhaisempi kuin edellisenä vuonna. Rahoitus- ja vakuutuslaitosten rahoitusasema oli kaksi miljardia euroa ylijäämäinen.

Julkisyhteisöjen alijäämä 2,2 prosenttia bruttokansantuotteesta

Valtionhallinnon rahoitusasema kääntyi viime vuonna jyrkästi alijäämäiseksi. Alijäämä oli 8,6 miljardia euroa, suurin vuoden 1995 jälkeen. Valtion verotulot välillisistä veroista alenivat 4,4 prosenttia ja välittömistä veroista peräti 31 prosenttia. Valtion saamat yhteisöverotuotot putosivat alle puoleen, mutta myös kotitalouksien valtiolle maksamat tuloverot alenivat 21 prosenttia verotuksen keventymisen ja pääomatulojen pienentymisen takia. Maksetut tulonsiirrot kunnille ja kuntayhtymille (ml. arvonnäköveron palautus) kasvoivat 5,5 prosenttia ja tulonsiirrot sosiaaliturvarahastoille, erityisesti Kansaneläkelaitokselle, 23 prosenttia.

Valtion kulutusmenot kasvoivat nimellisesti 4,7 prosenttia ja investoinnit 5,6 prosenttia.

Kuntien ja kuntayhtymien alijäämä oli 0,7 miljardia euroa, saman verran kuin edellisenä vuonna. Kuntien verotulot kasvoivat puoli prosenttia. Kulutusmenot kasvoivat nimellisesti 2,6 prosenttia, mutta investointien arvioidaan säilyneen edellisen vuoden tasolla.

Työeläkelaitosten rahoitusylijäämä pieneni 5,1 miljardiin euroon, koska maksetut eläkkeet kasvoivat, mutta eläkemaksutulot pysyivät entisellä tasolla ja omaisuustulot alenivat. Muiden sosiaaliturvarahastojen talous oli tasapainossa.

Yhteensä julkisyhteisöjen rahoitusasema eli nettoluotonanto oli 4,1 miljardia euroa alijäämäinen. EMU-alijäämä poikkeaa hieman kansantalouden tilinpidon mukaisesta julkisyhteisöjen nettoluotonannosta ja se oli 3,7 miljardia euroa eli 2,2 prosenttia bruttokansantuotteesta. Julkinen talous oli alijäämäinen edellisen kerran vuonna 1997. Julkisyhteisöjen ns. EMU-velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvoi vuodessa lähes 10 prosenttiyksikköä ja oli 44,0 prosenttia.

Julkisten menojen suhde bruttokansantuotteeseen kasvoi tuntuvasti 55,6 prosenttiin. Edellisenä vuonna suhde oli 49,5 prosenttia. Suhde oli korkein vuoden 1997 jälkeen.

Veroaste eli verojen ja pakollisten sosiaaliturvamaksujen suhde bruttokansantuotteeseen aleni viime vuonna 43,0 prosenttiin. Veroaste oli alhaisin vuoden 1989 jälkeen.

Kotitalouksien reaalitytulot kasvoivat yhden prosentin

Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo kasvoi lamasta huolimatta edelleen viime vuonna, nimellisesti 1,9 prosenttia ja reaalisesti 1,0 prosenttia.

Kotitalouksien saamat palkkatulot alenivat prosentin, mutta sosiaalietuudet kasvoivat ja verotus keveni. Palkkatuloja alensi työttömyyden kasvu, sillä ansiotaso kohosi neljä prosenttia. Kotitalouksien saamat sosiaalietuudet kasvoivat 6,6 prosenttia, erityisesti saadut eläkkeet kasvoivat. Kotitalouksien maksamat välittömät verot alenivat runsaat kuusi prosenttia.

Maa- ja metsätalouden yrittäjätulo aleni 8 prosenttia. Omistusasunnoista saatu laskennallinen asuntotulo kaksinkertaistui, mikä oli seurausta korkotason laskusta. Muut yrittäjätulot kasvoivat 7 prosenttia. Osinkotulojen arvioidaan alentuneen 22 prosenttia.

Kotitalouksien kulutusmenot alenivat tulojen kasvusta huolimatta 1,2 prosenttia. Kulutusmenot olivat pienemmät kuin käytettävissä oleva tulo, joten säästämisaste eli säästön suhde käytettävissä olevaan tuloon muuttui positiiviseksi ja oli 2,5 prosenttia. Kotitalouksien kiinteät investoinnit vähenivät nimellisesti 13 prosenttia asuintoimintien vähenemisen takia. Kotitalouksien rahoitusasema oli 1,4 miljardia euroa alijäämäinen.

Kotitalouksien velkaantumisaste kohosi edelleen ja oli 113,5 prosenttia. Velkaantumisasteen laskentatapaa on muutettu siten, että se on rahoitustilinpidon mukaisten velkojen suhde vuoden käytettävissä olevaan tuloon. Velkoihin luetaan nyt myös kotitalouksien osuus asunto-osakeyhtiöiden veloista.

Seuraavat tarkistukset kesä- ja heinäkuussa 2010

Vuoden 2010 ensimmäistä neljänestä koskevat kansantalouden tilinpidon tiedot julkaistaan 9.6.2010, jolloin myös edellisten neljänneksien tietoja tarkistetaan. Vuoden 2009 tilinpito yksityiskohtaisemmalla tietosisällöllä julkaistaan 15.7.2010. Samalla tarkistetaan vuosien 2007 ja 2008 tietoja.

Ennakkotiedot perustuvat 22.2.2010 mennessä käytettävissä olleisiin tietoihin talouskehityksestä. Tarkempia tietoja kansantalouden tilinpidon menetelmistä löytyy Tilastokeskuksen internetsivuilta: <http://tilastokeskus.fi/til/vtp/men.html> ja <http://tilastokeskus.fi/til/ntp/men.html>

Liitetaulukot

Bruttokansantuote (BKT) markkinahintaan 1975-2009*

Vuosi	Käypiin hintoihin, milj. euroa	Viitevuoden 2000 hintoihin, milj. euroa	Arvon muutos, %	Volyymin muutos, %	Hinnan muutos, %	BKT asukasta kohti, euroa
1975	18 011	68 235	.	.	.	3 823
1976	20 445	68 470	13,5	0,3	13,1	4 326
1977	22 424	68 627	9,7	0,2	9,4	4 732
1978	24 798	70 626	10,6	2,9	7,5	5 217
1979	28 771	75 667	16,0	7,1	8,3	6 038
1980	33 240	79 727	15,5	5,4	9,6	6 954
1981	37 568	80 756	13,0	1,3	11,6	7 827
1982	42 272	83 213	12,5	3,0	9,2	8 757
1983	47 074	85 723	11,4	3,0	8,1	9 694
1984	52 645	88 391	11,8	3,1	8,5	10 783
1985	57 271	91 309	8,8	3,3	5,3	11 683
1986	61 616	93 718	7,6	2,6	4,8	12 529
1987	66 528	96 990	8,0	3,5	4,3	13 489
1988	75 352	102 048	13,3	5,2	7,6	15 235
1989	84 218	107 211	11,8	5,1	6,4	16 966
1990	89 291	107 780	6,0	0,5	5,5	17 908
1991	85 178	101 299	-4,6	-6,0	1,5	16 988
1992	82 971	97 766	-2,6	-3,5	0,9	16 456
1993	83 891	96 982	1,1	-0,8	1,9	16 560
1994	88 343	100 489	5,3	3,6	1,6	17 360
1995	95 986	104 472	8,7	4,0	4,5	18 791
1996	99 065	108 217	3,2	3,6	-0,4	19 330
1997	107 312	114 931	8,3	6,2	2,0	20 878
1998	116 548	120 700	8,6	5,0	3,4	22 618
1999	122 222	125 410	4,9	3,9	0,9	23 664
2000	132 110	132 110	8,1	5,3	2,6	25 524
2001	139 198	135 130	5,4	2,3	3,0	26 831
2002	143 541	137 591	3,1	1,8	1,3	27 599
2003	145 416	140 344	1,3	2,0	-0,7	27 895
2004	152 148	146 116	4,6	4,1	0,5	29 106
2005	157 307	150 379	3,4	2,9	0,5	29 991
2006	165 643	157 010	5,3	4,4	0,9	31 453
2007*	179 536	164 773	8,4	4,9	3,3	33 947
2008*	184 179	166 760	2,6	1,2	1,4	34 663
2009*	170 971	153 816	-7,2	-7,8	0,6	32 025

Laatuseloste: Kansantalouden tilinpito

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1

Kansantalouden tilinpito on laaja, tilastoihin perustuva kokonaisjärjestelmä, jolla kuvataan kansantalouden toimintaa. Kansantalouden tilinpidon tarkoituksena on tuottaa taloustoimiin ja niiden luokituksiin perustuva systemaattinen kuva kansantalouden rakenteesta ja sen muutoksista.

Kansantalouden tilinpidossa kuvataan kaikkien kansantaloudessa toimivien yksiköiden taloudellista (eli rahassa mitattavaa) toimintaa. Tilinpidossa esitetään Suomen kansantalouden tilaa ja kehitystä kuvaavat keskeiset tunnusluvut, bruttokansantuote ja bruttokansantulo sekä näiden komponentit. Kansantalouden tuotantoa, tuloja, tulojen käyttöä ja pääoman muodostusta kuvataan sektoreittain. Tuotanto-, työllisyys- ja pääoman muodostustiedot esitetään myös toimialoittain. Kansantalouden tilinpitoa voidaan käyttää analysoitaessa kansantalouden rakennetta, yksittäisiä osia tai piirteitä, kansantalouden kehitystä ajankohdasta toiseen tai kansantalouden suhdetta toisiin kansantalouksiin.

1.2

Kansantalouden tilinpidon järjestelmä käyttää kuvauksessaan tilastoyksiköitä ja niiden ryhmittelyjä (institutionaaliset yksiköt ja sektorit; toimipaikat ja toimialat; kotimaa ja ulkomaat; virrat ja varannot; tuotteet panos-tuotoskehikossa). Yksiköiden välillä ja sisällä tapahtuvia taloustoimia käytetään tilinpidon kuvauksen välineenä. Keskeisiä käsitteitä ovat bruttokansantuote, (brutto)kansantulo, käytettävissä oleva tulo, kulutusmenot, säästö ja nettoluotonanto /-otto. Käytetyt luokitukset liittyvät tilastoyksiköihin: institutionaalinen sektoriluokitus, toimialaluokitus, tuottajatyypiluokitus, tuoteluokitus, tasapainoerien ja taloustoimien luokitus, julkisyhteisöjen tehtäväluokitus, kulutus- ja pääomatarvikkeiden luokitukset. Kansantalouden tilinpito käyttää laajasti Tilastokeskuksen talous- ja sosiaalitalastoja, lisäksi käytetään hallinnollisia aineistoja mm. julkisen talouden laskelmia sekä Tilastokeskuksen ulkopuolella tuotettuja talustilastoja ja eräitä erityistilastoja ja -tietoja suoraan niiden tuottajilta.

1.3

Kansantalouden tilinpitoa koskeva perussäädös on Neuvoston asetus 25-06-1996: ESA95 Regulation: Council Regulation 2223/96. Se perustuu kansainväliseen kansantalouden tilinpidon suositukseen System of National Accounts, 1993. EU:n tasolla on lisäksi runsaasti tarkentavaa lainsäädäntöä ja ohjeistusta.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

2.1

Kansantalouden tilinpito on muista talous- ja sosiaalitalastoista johdettu tilasto, joka laaditaan EU:n asetuksessa ja SNA:ssa määriteltyjen käsitteiden, luokitusten ja tilirakenteiden mukaisesti. Tilinpito on luonteeltaan kokonaistutkimus, jossa tulee arvioida myös ne talouden alueet, joista ei ole perustilastointia tai rekisteröintiä saatavissa, kuten esimerkiksi harmaa talous. Kansantalouden tilinpidon kohde on määritetty alueellisesti (domestic, national) talousyksikön sijainnin mukaan ja taloustoimien luonteen mukaan. Talouden kuvaus rajataan SNA:ssa ja ESA:ssa esitetyn rajauksen mukaisesti. Esimerkiksi kotitalouksien sisällä tehtävät palkattomat kotitaloustyöt eivät ole tuotantoa kansantalouden tilinpidossa.

Useat kansantalouden tilinpidon tiedot lasketaan sekä käypiin että kiinteisiin hintoihin. Kiinteähintaisissa laskelmissa on siirrytty viiden vuoden välein vaihdettavasta kiinteästä perusvuodesta vuosittain vaihtuvaan perusvuoteen. Indeksikaava säilyy kuitenkin edelleen Laspeyres-tyyppisenä.

Laadintamenetelmistä löytyy lisää informaatiota osoitteesta: <http://tilastokeskus.fi/til/vtp/men.html>

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

3.1

Kansantalouden tilinpidon sisältö, käsitteet, määritelmät ja laskentamenetelmät ovat tarkasti määriteltyjä (vrt. 1.3.). EU valvoo noudattamista säännönmukaisesti ja laskentamenetelmistä on kirjoitettu EU:n määräämät

yksityiskohtaiset menetelmäkuvaukset (ks. linkki kohdassa 5). Erityisesti on huomattava, että perusaineistoista puuttuvasta ns. harmaasta taloudesta on tehty erillisiä selvityksiä ja tutkimuksia ja näiden perusteella on täydennetty kansantalouden tilinpidon laskelmia. Tilinpidon tarkkuutta, osuvuutta, seurataan säännöllisesti ja ennakkolukujen muuttumista tarkkaillaan.

3.2

Kansantalouden tilinpito käyttää kaikkia mahdollisia lähdeaineistoja. Näiden antama kuva taloudesta ei yleensä ole ristiriidaton. Tilinpidon laadinnassa on siten voitava päätellä eri lähteiden tiedon laatu ja käyttökelpoisuus. Käytännössä varsinkin ennakkotietojen osalta tiedot ovat puutteellisia. Tarkkuustasoa kuvastaa ennakkolisessa kansantalouden tilinpidossa oleva tilastollinen ero, joka ilmentää sitä kysynnän ja tarjonnan välistä eroavuutta, jota ei ole voitu selvittää. Ero esitetään tietoja julkaistaessa. Lopullisissa tiedoissa kysynnän ja tarjonnan tasapainotus tehdään tarkalla tuotetasolla eikä tilastollista eroa esiinny.

Kansantalouden tilinpidon sektoreittaisia nettoluotonantoja verrataan rahoitustilinpidossa laskettuihin nettoluotonantoihin, jotka perustuvat eri lähteisiin kuin ns. reaalitylinpito. Sektoreittaisten nettoluotonantojen välinen ero julkaistaan rahoitustilinpidossa.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Ensimmäiset vuositilinpidon ennakkotiedot vuodesta t valmistuvat vuoden t+1 helmikuun lopussa tai maaliskuun alussa. Ensimmäinen versio on tietosisällöltään suppeampi kuin varsinainen kansantalouden tilinpito. Tietosisältö vastaa neljännesvuosittaisen kansantalouden tilinpidon tietosisältöä, mutta sisältää lisäksi myös sektoritilien koko tietosisällön ennakkotiedot kaikkien sektorien osalta.

Vuositilinpidon toinen versio valmistuu vuoden t+1 heinäkuun alkupuoliskolla. Tällöin laaditaan ensimmäisen kerran kansantalouden tilinpito vuodesta t kaikkien reaalitylinpidon tilien osalta ja noin 100 toimialan tarkkuudella. Tarjonta- ja käyttötaulukkoja ei vielä laadita.

Kolmas versio valmistuu vuoden t+2 tammikuun lopussa ja neljäs lopullinen versio, vuoden t+2 joulukuussa. Neljäs versio sisältää yksityiskohtaiset tarjonta- ja käyttötaulukot.

Esimerkki vuoden 2005 kansantalouden tilinpidon eri versioiden valmistumisajoista:

Versio	Valmistumiskuukausi
1	Helmikuu 2006
2	Heinäkuu 2006
3	Tammikuu 2007
4	Joulukuu 2007

Kun kansantalouden tilinpidon eri versioita laaditaan, käytetään hyväksi kaikki käytettävissä olevat tiedot. Kullakin kerralla vain osa tiedoista muuttuu.

Ensimmäistä versiota laadittaessa (helmikuussa vuonna t+1) käytettävissä on neljännesvuositilinpidon lähdeaineisto sekä esim. kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot ja valtion kirjanpilotiedot 12 kuukaudelta.

Toista versiota laadittaessa (kesä-heinäkuussa vuonna t+1) useat lähteet ovat jo lopullisia, mutta esim. teollisuuden ja joidenkin muiden toimialojen rakennetilastotiedot ovat ennakkollisia.

Kolmatta versiota laadittaessa (tammikuussa vuonna t+2) uutena tietoaaineistona on käytettävissä muun muassa verotusaineisto. Lopullisina tilastoina käytettävissä on mm. kuntien ja kuntayhtymien taloustilastot sekä yritys- ja toimipaikkarekisteri, eri toimialojen rakennetilastot, teollisuuden tuotetilasto.

Neljättä versiota laadittaessa (marras-joulukuussa vuonna t+2) ei käytettävissä ole enää uusia lähdetilastoja tai aineistoja, ellei jonkin lähdetilaston ilmestyminen ole poikkeuksellisesti viivästynyt. Tässä vaiheessa laaditaan tuotekohtaiset tarjonta- ja käyttötaulukot, jotka muodostavat lopullisen kansantalouden tilinpidon.

Vuotta t kuvaavat kansantalouden tilinpidon luvut julkaistaan toimiala- ja sektoritasolla helmikuun lopussa tai maaliskuun alussa t+1 (ensimmäinen edellisen vuoden ennakkotieto), heinäkuussa t+1 ja tammikuussa t+2. Lopulliset luvut laaditaan tuotetasolla tasapainotettuna normaalisti joulukuussa t+2. Vuositilinpidon taulukkojulkaisu ilmestyy helmikuussa t+2, sisältäen lopulliset tiedot vuodesta t-2 ja ennakkolliset tiedot vuodesta

t-1. Pidemmällä aikavälillä voidaan myös aikasarjoja taaksepäin joutua muuttamaan esim. laskentamenetelmien, luokitusten tai käsitteiden muuttumisen takia. Kiinteähintaisia sarjoja voidaan laskea taaksepäin eri perusvuosilla.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

5.1

Keskeiset tiedot julkistetaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla. Ensimmäisestä ennakkotiedosta järjestetään tiedotustilaisuus. Koko tietosisällön sisältävä Taulukot-julkaisu ilmestyy vuosittain yleensä helmikuussa. Kaksi kertaa vuodessa laaditaan viimeisimpiä vuosia koskeva julkaisu joko paperijulkaisuna (helmi-maaliskuussa) tai sähköisenä (heinäkuussa). Kaikki julkaistavat tiedot ovat saatavissa myös Astika -aikasarjatietokannan kautta tai sähköisessä muodossa. Tilastokeskuksen internet-sivuilla julkaistavien tietojen määrää tullaan lisäämään.

5.2

Kansantalouden tilinpidon järjestelmän metatietoja ovat ESA95 ja SNA93 (vrt. kohta 1.3.) sekä eräät muut menetelmäkäsikirjat, joita on lueteltu mm. Eurostatin internet-sivuilla:

<http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/nfaccount/info/data/index.htm#section1>

Kansantalouden tilinpito -tilaston kotisivuilta löytyy **Suomen laskentamenetelmän kuvaus:** <http://tilastokeskus.fi/til/vtp/men.html>. Muita metatietoja ovat esim. Tilastokeskuksen käsitetietokannan tiedot sekä toimiala- ja sektoriluokitukset: [Tilastokeskus - tietoa tilastoista](#) .

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Kansantalouden tilinpidon luvuista on saatavissa yhdenmukainen aikasarja vuositasolla alkaen vuodesta 1975. Lisäksi on historiallisia sarjoja, joista pisimmät alkavat vuodesta 1860. Kansantalouden tilinpidon tiedot ovat vertailtavissa muiden maiden vastaaviin tietoihin. Parhaiten vertailtavuus toimii EU:n ja OECD:n jäsenmaiden kesken.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Kansantalouden tilinpito on muista tilastoista johdettu tilasto, jossa yhden tiedon arviointiin useasti käytetään monia eri lähdetilastoja. Tiedoissa saattaa olla eroja tilinpidon käyttämiin lähdetietoihin verrattuna. Lähdetilastojen ja kansantalouden tilinpidon välillä saattaa olla myös käsitteellisiä eroja. Esimerkkeinä mainittakoon tilinpidon pääoman muodostuksen vs. yritysten rakennetilastojen käyttöomaisuuden käsitteet ja käytettävissä olevan tulon käsite tilinpidon ja tulonjakotilaston välillä.

Tilinpito on ainoa käytettävissä oleva koko talouden kehitystä kuvaava yhtenäinen tilasto.

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Kansantalous 2010

Lisätietoja

Olli Savela (09) 1734 3316

Aila Heinonen (09) 1734 3338

Vastaava tilastojohtaja:

Ari Tyrkkö

skt.95@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1795-8881 (pdf)